

Scenariusz lekcji języka polskiego

Temat:

„Zderzenie formy i autentyczności — czytanie performatywne wybranych scen z *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza”

Poziom: liceum / technikum (zakres podstawowy)

Czas trwania: 90 minut

1. Cele lekcji

Cele ogólne:

- rozwijanie umiejętności interpretacji tekstu literackiego poprzez ekspresję sceniczną.
- rozpoznawanie i analiza pojęć: *forma*, *gęba*, *upupienie*.
- rozwijanie świadomości groteski i absurdu w literaturze.
- uczenie współpracy w grupie i prezentacji własnej interpretacji.

Cele szczegółowe:

Uczeń potrafi:

- Interpretować fragmenty „*Ferdydurke*” poprzez gest, mimikę i ton głosu.
- Rozpoznawać społeczne i kulturowe mechanizmy formy i gęby.
- Analizować groteskę i absurd w wybranych scenach.
- Tworzyć krótką improwizację sceniczną w grupie.
- Odnosić przesłanie utworu do współczesnych sytuacji społecznych i medialnych.

2. Odniesienia do podstawy programowej

- **Kształcenie literackie i kulturowe:** rozumienie problematyki i wartości utworu, groteski, absurdalnych sytuacji, form i gęby (III etap edukacyjny, pkt I.1.1–I.1.6).
- **Kształcenie językowe:** rozpoznawanie funkcji języka, analiza ekspresji, językowa i kulturowa analiza wypowiedzi (pkt II.1.2–II.1.5).
- **Tworzenie wypowiedzi:** tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych, interpretacja performatywna, współpraca w grupie (pkt III.1.1–III.4.2).

3. Kompetencje kluczowe:

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje społeczne i obywatelskie,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

4. Metody pracy

- **Aktywizujące:** czytanie performatywne, drama, improwizacja, burza mózgów, dyskusja kierowana
- **Problemowe:** analiza i interpretacja problemowa, metoda pytania kluczowego
- **Ekspresyjne i twórcze:** improwizacja ruchowa i słowna, mini-performans, praca z rekwizytem
- **Dydaktyczne wspierające:** praca z tekstem literackim, mapy myśli, notowanie wniosków

5. Formy pracy

Forma pracy	Opis zastosowania
Indywidualna	Refleksja nad pojęciami „forma” i „gęba”, krótkie notatki
W parach	Ćwiczenie fragmentów dialogu, dopracowanie intonacji i gestu
W grupach	Przygotowanie sceny performatywnej: podział ról, analiza sceny, improwizacja
Zbiorowa / klasowa	Prezentacje grup, dyskusja, analiza mapy myśli, burza mózgów

6. Materiały dydaktyczne

- **Teksty literackie:** wybrane fragmenty „Ferdydurke” (lekcja Bładaczki, Młodziacy, pojedynek Miętusa, porwanie przez Walka)
- **Cytaty i definicje:** „forma”, „gęba”, „upupienie”, groteska, absurd
- **Pomoce wizualne:** tablica/flipchart, markery, mapy myśli, prezentacja multimedialna z ilustracjami groteski
- **Rekwizyty:** okulary, książki, kapelusze, chusty, telefon – do szybkiej identyfikacji postaci
- **Arkusze pracy:** tabele do notowania: bohater – forma – gęba – autentyczność – gest/intonacja
- **Multimedia:** projektor, nagrania audio lub wideo scen, możliwość nagrywania występów grup

7. Przebieg lekcji

Wprowadzenie (10 min)

- Czynności organizacyjne: przywitanie się z uczniami, sprawdzenie obecności.
- Omówienie tematu lekcji i pojęć kluczowych: *forma*, *gęba*, *upupienie*.
- Krótka dyskusja: „Jak w codziennym życiu odczuwamy presję formy i narzuconych ról?”
- Wyjaśnienie idei **czytania performatywnego**.

Praca w grupach – przygotowanie performansu (40 min)

- Podział klasy na 3–4 osobowe grupy.
- Przydzielenie fragmentów scen: lekcja w klasie, Młodziacy, pojedynek na miny, porwanie.
- Zadania grupowe:
 - Podział ról i analiza fragmentu.
 - Zastanowienie się nad „formą” i „gębą” bohaterów.
 - Przygotowanie krótkiej interpretacji performatywnej (gest, ruch, intonacja, rekwizyty).

Prezentacje grup (25 min)

- Każda grupa prezentuje swoją scenę.
- Po każdej prezentacji: pytania do klasy i refleksja:
- Jaką formę przedstawiono?
- Jak groteska wpływa na odbiór postaci?
- Co mówi scena o autentyczności bohaterów?

Podsumowanie i refleksja (15 min)

- Dyskusja: „Czy współcześnie też jesteśmy pod presją formy?”

- Mini-performans klasowy: uczniowie pokazują współczesną gębę (np. w szkole, mediach społecznościowych).
- Praca indywidualna: krótka notatka refleksyjna – „Jaką formę narzuca mi świat?”

8. Ewaluacja

Uczeń:

- aktywnie uczestniczył w przygotowaniu i prezentacji sceny,
- potrafi wskazać formy, gęby i przykłady groteski w tekście,
- zapisuje refleksję po lekcji,
- współpracuje w grupie i potrafi uzasadnić interpretację.